

Олександр ГОРБАТЮК

к.е.н., викладач

Хмельницький навчально-науковий інститут
Західноукраїнського національного університету**ВЕКТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ІНДИКАТОРІВ
РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ**

Фермерські господарства зацікавлені у результативності впровадженні інновацій, тому що вони можуть здобути певні конкурентні переваги, а саме унікальність продукції, зниження виробничих витрат, поліпшення якості сільськогосподарської продукції тощо.

Привабливість інновацій у сільському господарстві полягає не лише в кращому фінансово-економічному стані окремих агропромислових структур, але й зростанні питомої ваги вискоєфективних та ощадливих технологій, нових сортів, порід та засобів захисту при виробництві сільськогосподарської продукції [2].

Дослідити та проаналізувати результативність інноваційного розвитку, в класичному контексті наукового пошуку, можливо за допомогою індикатора ефективності. Але при аналізі рівня інноваційності сімейних фермерських господарств ще важливе значення має фактор природно-кліматичних умов, який є переважаючим [3].

Фермерські господарства, переважно не ставлять за головну вимогу ефективності і конкурентоспроможності виробництва, його інноваційність, зокрема постачання на ринок продукції з високим інтелектуальним змістом. Підприємницька діяльність господарств характеризується як екстенсивністю, тому й проблематичною є розробка індикаторів інноваційного розвитку.

Тут знову ж таки має місце лише загальний контекст оцінок рівня інноваційності та конкурентоспроможності, який здебільшого переформатований за параметрами набутої ефективності.

Відсутність фінансових можливостей для придбання інновацій, особливо проривних, обмежує зростання рівня інноваційності підприємств, ставлячи ефективність у залежність від традиції та природнокліматичних умов. Констатуємо, що у більшості аграрні підприємства практично не виробляють інноваційної продукції в класичному розумінні цього слова. Фактично має місце свідоме ігнорування фактора інноваційності в силу об'єктивних причин, у тому числі інституційного характеру [4].

Удосконалення та оновлення сільськогосподарської кооперації фермерських, сімейних фермерських і особистих селянських господарств як інтеграційного механізму зростання доходів та мінімізації витрат його учасниками, а також позиціонування на ринку забезпечує реалізацію завдань: гідна праця та економічне зростання формування позитивних тенденцій розвитку відбуватиметься через залучення сфери підприємництва та збільшення кількості зайнятих з одночасним зменшенням частки неформальної зайнятості має стимулювати процеси якісних перетворень в Україні, посилення мотивації до інноваційної діяльності, технічного переоснащення виробництва з високою доданою вартістю [5].

Індикатори, можна класифікувати в проекції на розвиток загалом і ідентифікувати за сегментами – економічний, соціальний, організаційно-інституційний, щодо сімейних фермерських господарств зокрема. Економічні індикатори допоможуть виразити у вартісному вираженні витрати та фінансовий результат від впровадження інновацій у сільському господарстві. Соціальні індикатори виражають вплив інновацій у сільському господарстві на стан суспільства (зайнятість). Організаційно-інституційні сприяють аналізу діяльності організаційних форм впровадження інновацій та форм господарювання у сільському господарстві.

Індикатори у наведеній класифікації зможуть виступати показниками. За умови ефективного застосування, інноваційні індикатори допоможуть звернути увагу на важливі фактори, тенденції, які сприятимуть сталому розвитку та прийнятті актуальних управлінських рішень. Індикатори інноваційності доцільно розглядати не окремо за сегментами, а комплексно. Розробка комплексних інноваційних індикаторів дозволить удосконалити інформаційні процеси, особливо стосовно індикаторів на котрі впливають природно-кліматичні умови. Уніфікація екологічних, соціальних та економічних сегментів інноваційних індикаторів допоможе періодично, вчасно відреагувати та прогнозувати тенденції. Експертна та інституційна здатність фермерських господарств, особливо сімейних, адаптуватись і

застосовувати технології, сприяти реальній участі, розширювати можливості територіальних громад та заохочувати кваліфікованих працівників та системи розширення професійної діяльності помітно висвітлюють погіршення та успіхи в розвитку. Отже принциповим завданням удосконалення інноваційних індикаторів є забезпечення того, щоб показники та інформація вирішували ці проблеми [6].

Висвітленні теоретико-методичні засади є прийнятним для застосовування індикативної оцінки малих фермерських господарств, перелік показників, пропонує статистичною звітністю відповідає за змістовне наповнення аналізу та відіграє вирішальне значення. Важливим фактором виступає впровадження нових систем збору інформації, анкетування суб'єктів та опитування, які за допомогою комплексних сегментів допоможуть виявити приховані резерви та адаптуватися в умовах карантинних обмежень.

Список використаних джерел

1. Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств : [монографія] / [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. 212 с.
2. Шпикуляк О. Г. Розробка індикаторів інноваційного розвитку малих аграрних підприємств. Розвиток малих аграрних підприємств у ринковому інституційному середовищі: індикатори та ефективність. [Лупенко Ю. О., Шпикуляк О. Г., Малік М. Й. та ін.]; за ред. О. Г. Шпикуляка. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2017. 204 с.
3. Горбатюк О.В. Удосконалення інституціонального аналізу індикаторів інноваційного розвитку в аграрному секторі // Перспективи розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [Тернопіль, 20 травня 2020 р.]. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2020. С. – 30-31.
4. Горбатюк О.В. Сучасні вектори розвитку малих форм сільськогосподарського підприємництва // Перспективи розвитку освіти, науки і бізнесу в глобальному середовищі : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції [Тернопіль, 23 жовтня 2020 р.]. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2020. С. 41-42.
5. Малік М. Й. Реалізація цілей сталого розвитку України в контексті трансформації особистих селянських господарств у сімейні фермерські. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. 2020. № 7 (26). С. 21-31.
6. Tschirley J.B. Considerations and constraints on the use of indicators in sustainable agriculture and rural development [Електронний ресурс] / J.B. Tschirley // FAO, Rome, Italy – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fao.org/3/W4745E/w4745e0i.htm#considerations%20and%20constraints%20on%20the%20use%20of%20indicators%20in%20sustainable%20agricultu>.